

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši številke 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek

: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje petič-vrstno 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravništvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vabilo na naročbo.

Vkljub težavam v tiskarni bode „Gorenjec“ po novem letu še izhajal, ako bodo naročniki s priloženimi položnicami v kratkem dokazali, da imajo list radi. Naročnina znaša za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K.

Od več strani smo dobili naznanila, da čitateljem naš list ugaja, ker prinaša točen pregled o dogodkih na bojiščih in v domovini, tehtne gospodarske in podučne članke in zanimive podlistke. Prosimo gospode dopisnike, da nas bodo tudi v prihodnje zvesto podpirali in list še izpopolnili.

Upravništvo „GORENJCA“.

Črnogorsko bojišče.

Črnogorci se vse drugače upirajo prodirajočim našim armadam, kakor so se Srbi. Vsako mesto in vsako sotesko branijo z velikim pogumom. Dne 15. decembra so se počasi umaknili od Glibaca v sotesko Tare in od Peči proti Plavi in Gusinju. V vasici Glibaci, ki šteje le nekaj hiš, so umikajoči se Črnogorci napravili močno obrambno postojanko. Tu so naši morali premagati posebne težave. Črnogorci so spravili svoje topove večinoma na staro črnogorsko ozemlje.

Dne 16. decembra so naši z naskokom zasedli Bjelopolje in vjeli 1950 moč, večinoma Srbov. Črnogorci pri svojem umikanju povsod požigajo vasi, v katerih stanujejo Mohamedanci.

Boj je bil silno ljut v Bjelopolju, kjer so se Črnogorci obupno branili in streljali iz hiš in skrivališč na Köveszove čete. Z vso silo so morali naši očistiti ves okraj, ker so se tudi male skupine udajale še le po boju. Bjelopolje ima 5000 prebivalcev, ki so hrvaški govoreči Mohamedanci.

Pred kratkim so bili Črnogorci zopet zasedli kos sveta na bosenskih tleh, pa so jih naši dne 15. decembra vnovič pregnali.

Računa se, da utegne imeti ostanek srbske armade v Črni Gori in Albaniji še okoli 60 tisoč mož, Črnogorcev je pa okoli 30 tisoč mož.

O Avstrijcih, ki so bili od Srbov vjeti, se še sedaj ne ve nič gotovega, kje so. Iz Aten se poroča, da je pod srbsko stražo došlo 18.000 avstrijskih vojnih vjetnikov v Tirano in Elbasan.

Dne 18. decembra so bili boji jugovzhodno od Bjelopolja. Neka avstrijska divizija je v zadnjih petih dneh v Črni Gori polovila 13.500 Črnogorcev in Srbov.

Dne 19. decembra je Kövesz s svojimi četami vzel z naskokom močno utrjene postojanke ob Tari, južnozahodno od Bjelopolja in severno od Berana. Dobili so naši 3 gorske topove, 2 poljska topova in 1200 pušk.

Ko so naši zasledovali Črnogorce dne 20. decembra, so vzeli z naskokom neko sovražno postojanko severno od Berana. V zadnjih dveh dneh so dobili naši 600 vjetnikov.

V Albaniji se je več rodov spuntalo zoper Črnogorce. Miriditi so jih napadli, jim en oddelek pobili in napravili veliko škodo.

Italijansko bojišče.

Dne 19. decembra so na celi bojni črti delovali samo topničarji. Hudo streljanje je bilo posebno pri Col di Lana.

Gorico Italijani še vedno obstreljujejo. Marsikak dan traja streljanje po šest ur. Dne 17. decembra je vojaško bolnico zadelo 14 bomb. Na cestah je bilo ranjenih sedem oseb. Drugi dan je bilo mirno. Večkrat pridejo nad mesto sovražna letala, a prepode jih naši obrambni topovi. Kadar se prične streljanje, tedaj ljudje, kolikor jih je še v mestu, beže v kleti.

Na Tirolskem so naše čete dne 17. dec. severno od doline Lugane odbile več sovražnih napadov na Col di Lana.

V bovški dolini so bili Italijani zopet napadeni v neki njihovi sprednji postojanki. Gorica je bila nekaj časa obstreljevana z težkimi granatami. Dne 18. decembra so naši odbili na severnem robu gore sv. Mihaela v večernih urah dva osamljena napada italijanske pehote. Velike težave imajo vojaki, ki branijo postojanko na Krnu. Tam ni vode, ni potov, steze so nevarne in opolze in večkrat od potujočih kolon živali in ljudi popadajo v prepade. Začelo je snežiti in nastopil je mraz. Sedaj je bolje, ko so se zgradile ceste in pota, do glavnega skladišča pa teče poljska železnica.

Za dela v krnskem odseku se je porabilo 400 vagonov lesa, 22 vagonov opeke, 46 vagonov cementa in apna, 70 vagonov strešne lepenke, 19 vagonov žrebljev, vijakov in spon, 3000 kg razstrelivne snovi in 20.000 razstrelivnih patron.

Italijanski poveljniki z velikim ognjem navdušujejo svoje čete, jim slikajo položaj kot ugoden in delajo veliko upanja na zmago.

Dne 13. decembra so Italijani obstreljevali v Gorici nadškofove zavode. Zadnje dni je na vrsti tudi Št. Peter pri Gorici, kjer vodi cesta v Vipavsko dolino. Padlo je tja že veliko granat in vsa cesta je razrita. Nekaj ljudi je ubitih. Zadeta je bila tudi župna cerkev in zelo poškodovana.

Kako divje napadajo Italijani soško fronto, se vidi iz tega, da je bilo v četrti veliki bitki

PODLISTEK.

Zadnja luteranka.

Prizor iz leta 1615. — Spisal P. Bošnjec.

VII.

(Konec.)

Pajek je predel dalje mrežo v kotu male ječe, Klara pa je prišla do sklepa, da so njene ure na Kranjskem iztečene. Gospod Anton je imel sicer prepričevalen talent, da ga mu ni bilo para, ali Klari ni pogledal v dno srca. Res ji je razkosal dušo, ji pikal vest z najdrobnejšimi šivankami, toda ni zacelil rane, ki je trapila njeno dušo. Le Boštjan bi jo bil utegniti zaceliti. Njen prvi zakon je bil pravilen, vsaj od Klarine strani, dasi se je poročila z luteranom, in to celo s predikantom, ki je bil odpadli duhovnik. Njen drugi mož Javornik je umrl zgodnje smrti, Kriegel pa ji ni nikdar prirasel k srcu. Zato je sklenila, da rajši da slovo kranjski deželi, kakor da bi še nadalje nosila jarem, ki ni bil zanjo. V katoliške cerkve se ne misli povrniti in zato jo bodo iztirali iz dežele. Toliko je bila njena vest raztrgana, da je mislila poklicati katoliškega duhovnika, ako bi ji smrt potrkala na duri. Za zdaj pa še ne in hotela je oditi ponosno iz dežele kot zadnja luteranka, ki je ostala stanovitna, dasi s potrjim srcem. Solčni žarki so se vsipali medlo skozi zamreženo lino in napovedovali zgodnjo jesen. Klara se je ustopila k lini in pogledala na potapljavko, ki se je potapljala, pa

spet prišla na beli dan. Kar začuje korake po stopnjicah in živahno govorjenje. Toliko da je zbrala svoje misli, že se odpro duri in prva prihiti Zofka ter objame svojo mater.

„Mamka moja! Kako da čepiš že toliko časa v tej pusti ječi? Toliko tednov, pa nobenega pisma, nobenega glasu!“

„Res, dolgi so bili tedni, ljube moje! Ali ni mož ničesar pravil o meni?“ povprašuje jetnica.

„Očem je dejal, da vam ni hudega, samo nauki, da so dolgi,“ odgovarja hči.

„Ali ni ničesar pravil, kako sem te želela videti in s tabo govoriti?“

„Rekel je, da nihče ne sme k tebi in da se za dom nič ne meniš.“

„Strašno sem vas zaželela, da bi izvedela resnico o meni,“ nadaljuje Klara.

„Kako, da so te zaprli v tako beznico? Saj nisi hudodelka?“ poprašuje Anica.

„Kaj hočem? Kdor ima moč, ima oblast.“

„Eh, mama, pustite tiste svoje misli in se udajte!“ začne Zofka s prosečim glasom. Tu je grozno. Tukaj vendar ne boste čepeli vse življenje. Zunaj pa je tako lepo. Nikoli še nisem bila v Ljubljani. Grajska Anica nam je vse razkazala. In kaj še? Videle smo tudi tistega Jeronima ali Krištofa, kakor ga kličejo doma. Evica ima prijateljico, ki nas je peljala na frančiškansko porto. Evo vam podobice Mamke božje, ki jo je naslikal Jeronim.“

In Zofka potegne iz nedrij podobico, kazoč jo materi.

„Pustimo te reči in pomenimo se rajši o bolj važnih zadevah,“ vtakne se vmes kuharica Urša.

„Imaš prav, Urša! Moje ure so štete na Kranjskem,“ spet nadaljuje Klara. „Jaz ostanem to, kar sem, zato pa moram oditi in moje imetje mislijo pograbiti. Zato me srčno veseli, da ste prišle. Mojemu možu ne morem zaupati. Zaupam pa vam in povem, da bo jutri konec mojega zapora. Iztirali me bodo iz dežele, ker se ne udam, ali moje imetje izročam tebi, Zofka! Katoličanka si in tebi posestva ne bodo mogli vzeti. Pisano oporoko ti izročam“ — pri tem poseže v nedrije — „in ta bo povedala vse, kako ukreneš kot glavna dedinja z mojim imetjem.“

„Mamka, kako ste dobri, bolj meni kakor sebi!“ vsklikne Zofka in pade pred njo na kolena.

Jetnica jo avigne in nadaljuje: „A to še ni vse, kar ti imam povedati. Zato me dobro poslušaj! Ti si Semenove krvi, zakaj Boštjan Semenič je tvoj oče...“

„Mama!“ zakliče hči in se zgrudi na tla.

Vse osupnejo in pomagajo Zofki na noge. Klara pa stoji nepremično kakor bi bila izklesana ter pogleduje obiskovalke v oči.

„Mamica, jaz sem tedaj hči protestantskega predikanta? Ali moje ime je Javornik, ne Semenič.“

„Kaj ime?“ zavrne jo mati. Tako je, kakor sem rekla.“

Molk je nastal v ječi. Ženske so strmele, Zofka je sedla na stol, jetnica pa zamišljeno zre na svojo hčerko. Tisti hip pokuka pri durih vratarica Nedeljka in zakliče:

ob Soči 7 italijanskih divizij postavljenih samo proti goriškemu območju. Naše hrabre čete so udržale tudi to strahovito silo. Pač je bilo močno porušeno mesto Gorica, na vojaški položaj pa ta izraz italijanske besnosti ni veliko vplival. V četrti bitki na Primorskem je izgubila italijanska armada 70.000 mož, mrtvih in ranjenih. Italijani so v zadnji 46 dnevni bitki ob Soči izstrelili iz topov več milijonov granat in šrapnelov.

RUSKO BOJIŠČE.

Večji boji počivajo. Med Naroškim in Mijačijskim jezerom so Rusi dne 16. decembra ponoči napadli, a so bili odbiti z znatnimi izgubami. Nemci so vjeli 120 Rusov. Pri Jakobovu je bil močan artiljerijski ogenj. Pri Rigi je ruska artiljerija na nekaterih točkah izpodila Nemce iz zasedenih utrjenih postojank. Ob Dnjestru so bili boji med poizvedovalnimi oddelki. Rusi poročajo, da so imeli pri jezeru Drisvjati vspeseni boj in da so zaplenili nekaj strojnih pušk in metalcev min. Pri Dubnu in pri Bučaču so bili napadi ustavljeni. Tako je tudi pri Dvinsku ruska artiljerija ustavila in razkropila neko pehotno kolono. Ob Besarabski meji pripravljajo Rusi novo ofenzivo, ki se bo pričela, ko zamrzne reka Prut.

Ob Stiru nasproti Rafalovki so naši dne 20. decembra razkropili neke ruske poizvedovalne oddelke. Pri Dekših so Nemci odpodili neki ruski oddelki in istotako zahodno od Čartoriska. Pri Črnovicah je bila bitka, ko so došla ruska ojačenja iz Besarabije. Rusi so napadli naše postojanke pri Toporovcu in streljali več ur iz topov. Potem je sledil ljut ročni metež. Rusi so se morali umakniti.

Nemci obstreljujejo Rigo z novimi granatami, ki dvakrat razpočijo, v zraku in na zemlji. — Car je odstavil vrhovnega poveljnika severnih armad, generala Ruskega.

Francoski general Pau ostane trajno v Rusiji, prideljen bo ruskemu generalnemu štabu.

TURŠKO BOJIŠČE.

Angleži pošiljajo nove čete na vzhod. Zadnje dni je bilo v Rimu polno angleških častnikov, ki so odhajali proti Dardanelam.

Pri Dardanelah je večkrat topniški dvoboj. Pri Anaforti in Ariburnu so bili Angleži poraženi, ko so Turki napravili splošni napad. Pri Kut-el-Amari so Turki prodrli angleško bojno črto. Angleži razglašajo, da so se prostovoljno umaknili od Ariburna in iz zasedenih odsekov na Galipoliju. Čete prepeljejo baje v Solun. — Pri Bagdadu so Turki dosegli zmago in zaplenili mnogo streliva in orožja. — Na turških bojiščih so doslej padli trije angleški generali.

„Ženske, zdaj pa le brž! Drugače bo treba šteti 50 zlatov.“

Zdaj šele so se obiskovalke zavedle svojega kratkega časa.

„Ti torej vsekako odideš iz Kranjske, Klara?“ popraša grajska Anica.

„Vsekako. Ni drugače. Grem v svoj rojstni kraj, v Konjice na Štajersko. Urša, pojdi z mano!“ se obrne Klara do kuharice.

„Z Vami, kamor hočete, mojsterca! Anica, ali dovolite?“ popraša Urša.

„Pojdi, Urša. Z Bogom Klara!“

„Mojsterca, kaj pa Blaž?“ še zine gozdarica Eva.

„Ne branim ti, Zofka! Pa ga vzemi! Kar je Bog zvezal, tega naj človek ne loči.“

„Hvala vam, mamka! Kako ste dobri!“

Nedeljka se spet prikaže pri durih in stopi v ječo, kričeč:

„Brž, brž, ven, ven, drugače bo joj!“ In začne z močnimi rokami pehati kar po vrsti ženske čez prag.

„Mamica, ali se ne vidimo več?“ zakliče še Zofka in objame mater.

„Štajerska ni daleč, ljuba moja!“ jo tolaži mati. Ali vratarica že porine Zofko čez prag in zapahne duri. Zofka je pritiskala še uho na ključavnico, slišala pa je le besede, ki jih je govorila za hrbotom zadnja kranjska luteranka:

„Zdaj sem prosta. Sužnost mi je prinesla prostost, prostost pa jarem, ki je sladak. Brez jarma pa ni življenja.“

Četverosporazum gradi novo obrambno črto na polotoku Kalkidiki. V Kasandro se spravlja velikanske množine vojnih potrebščin. Od Grkov zahteva četverosporazum Kavalo.

Ob bolgarski meji.

Angleži in Francozi so izkrcali v Solunu dozdaj 180.000 mož. Dne 15. decembra je došlo 5500 Angležev, dve francoski bateriji in en oddelki francoske konjenice s 1000 konji. To je baje del od dveh divizij, ki prideta iz Aleksandrije v Solun. Bolgarska vlada je Grkom obljubila, da jim je pripravljena odstopiti Dojran in Djevdjeli.

Francoska vlada je najela 60 parnikov za prevoz čet na Balkan. Mesto Solun hoče ententa kot vojno opirališče dobro utrditi in spomladi napraviti nov velikanski napad na Bolgarijo in Turčijo. Namerava skupaj spraviti okoli dva milijona mož.

Nemčija v bojih na zapadu.

Ogenj nemških obrežnih baterij je pregnal monitorje, ki so dne 19. decembra obstreljevali Ostende. Na fronti je živahno delovanje topničarstva. Nemške čete so napravile več uspešnih razstrelitev. Neko angleško dvokrilno letalo je bilo sestreljeno pri Brügge. Letalci so bili mrtvi.

Francozi so zelo izpopolnili svoja zračna brodogoja. Aeroplani so oboroženi s topovi in imajo po več mož posadke. Vsega skupaj imajo Francozi sedaj že 2000 letalnih strojev. Letalcev se vedno prostovoljno še preveč oglašajo, tako da ni mogoče vseh sprejeti.

Francoski letalci so napadli Metz z bombami in zelo poškodovali muzej.

POLITIČNI PREGLED.

Ostanki Srbije.

Kralj Peter potuje s svojim dvorom proti Italiji. Nekaj časa se je mudil s Pasićem, s prestolonaslednikom Aleksandrom in ruskim knezom Trubeckim v neki vasi blizu Skadra. Obiskal je baje Essad pašo. Za njim se pomika proti Italiji tudi mnogo odličnih Srbov, pisateljev, politikov in umetnikov. Srbski vojni minister je pa v Draču in tam organizira srbske čete, ki hočejo v Albaniji z italijansko armado skupaj nastopiti. Na Kosovem polju se je nabralo do 70.000 srbskih beguncev, ki trpe mraz in lakoto.

Neki italijanski list pa poroča, da kralj Peter ne pojde v Italijo, ampak bo iskal, ker je bolan, zdravja v Tirani. Rekel je, da hoče umreti sredi svojega ljudstva.

Romunija.

V romunski zbornici so bile zadnje dni ostre debate. Konservativci, ki so Rusom prijazni in ki tvorijo v zbornici manjšino, so obžalovali v svojih govorih, da Romunija ni nastopila tačas, ko so Rusi stali v Karpatih in ko je Italija napovedala vojno. Obžalovali so tudi, da so Romuni mirno gledali, kako se je pokončala Srbija. Rekli so, da je danes vloga Romunije na Balkanu že zaigrana. Opozicijski listi pa celo poročajo izmišljotine, da je budimpeštanska policija najela več oseb in jih poslala v Bukarešt, da bi pomorili Rusiji prijazne poslance. Sicer pa tudi liberalni vladni poslanci, ki tvorijo večino zbornice, delajo s svojimi interpelacijami vladi mnogo neprilik. Vladni list pravi, da bi bilo bolje, ko bi ti poslanci nehali igrati dvoumno vlogo in bi izstopili iz stranke. Kaže se, da bi Romunija, kar se tiče vlade, šla kar brž z osrednjima vele-silama, ako bi ententa izpraznila Solun.

Albanija.

Italijani nameravajo zasesti velik kos Albanije, ker bi radi ondi razširili svoje gospodstvo. Pri Valoni so zbrali Italijani 70.000 mož.

Avstrijsko brodogoja, obstoječe iz 6 torpednih rušilcev, dveh križark in 19 vojnih ladij, je šlo pred Drač in je ondi potopilo parnike in jadernike vseh narodnosti, poprej pa ponudilo moštvo priliko, da se je rešilo.

Na italijanski jadernici „Carmeliano“ je neki avstrijski častnik šel pogledat papirje in je raztrgal laško zastavo. Prebivalstvo se je balo, da bodo Avstrijci začeli streljati v mesto. Izvedeli so pa, da se to ne bo zgodilo, ker Avstrijci hočejo

le preprečiti preskrbovanje Srbov z živežem. Ko je odplulo avstrijsko brodogoja, se je pripeljalo pred Drač italijansko brodogoja.

Govori se, da mislijo Avstrijci in Bolgari zasesti nekatera mesta v Albaniji in preprečiti Italiji, da bi ondi ustanovila svojo moč.

Pripravljenih ima Italija 150.000 mož, ki so namenjeni v Albanijo. Italija utrjuje Valono. Težave pa ima s prevozom čet, ker se boji avstrijskih podmorskih čolnov. V sredozemskem morju utegne priti do velike pomorske bitke.

Poljska.

Iz poljskih listov se vidi, da Poljaki postajajo malosrčni. Listi pišejo: „Če pojde tako naprej, se bodo važna poljska vprašanja rešila brez Poljakov. Voditelji poljske politike naj se potrudijo, da poljske prostovoljne legije ne bodo zastopile prelivala krvi za domovino. Če niti „Poljski klub“ niti „Vrhovni narodni odbor“ tega ne zmoreta, naj se ustanovi še drugo vodstvo. Zbere naj se odbor najodličnejših poljskih mož in naj se zavzame za domovino.“

Italija.

V senatu se je pri razpravi o proračunskem provizoriju povedalo, da ima Italija doslej nad šest milijard primankljaja. Vojni stroški požro polovico letnih dohodkov celega naroda. Senatorji so bili za to, da se napro skrajne moči. V tajnem glasovanju je bilo za provizorij 147 glasov, proti pa 16.

Grška.

Ministrski predsednik Skudulis je Bolgariji naznanil, da Grčija ne bo nikdar dovolila, da bi Bolgari stopili na grško ozemlje. — Na Grškem se vrše volitve; pristaši Venizelosa se volitev ne udeležujejo.

Egipet.

Kakor se kaže, bodo Angleži sami najbrže zaprli Sueški prekop in bodo angleške ladje vozile potem okoli Afrike. Lord Kitchener bo odšel iz Londona v Egipet in bo prevzel vrhovno poveljstvo armade. Angleška je pripravljena v Egiptu na dolgotrajno vojno.

Ogrska zbornica. Poljedelski minister je v zbornici poročal, da so Rusi napravili na Ogrskem nad 20 milijonov kron škode. Sprejet je bil predlog, da ima vlada pravico vpoklicati vojake do 55. leta. Neki poslanec se je pritoževal, da je vojska le po imenu skupna, da je pa v resnici le avstrijska. Grof Tisza je izjavil, da je ta očitek neutemeljen in škodljiv. In honvedni minister je rekel, da se ne sme hvaliti samo Nemce in Bolgare, marveč da je vsa armada izpolnila svojo dolžnost.

Izstradanje. Listi poročajo, da Angleška še vedno hoče doseči svoj cilj z izstradanjem Avstrije in Nemčije. Naznanja se, da bo pri nas res treba silno varčevati z živili. Od oktobra ne dobiva Avstrija z Ogrskega nič več žita in od novembra ne več moke. Ogrski ministrski predsednik je rekel v zbornici, da na Ogrskem ni veliko živil, ker je bila letina slaba, in da bode tudi tam treba varčevati.

Češka gimnazija na Dunaju. Dunajska občina je dala zapreti češko zasebno gimnazijo, ki je bila na Dunaju ustanovljena pred dvema letoma.

Slovenci v Clevelandu. Kako narašča število Slovencev v Clevelandu, dokazuje dejstvo, da je samo na eni slovenski šoli v župniji sv. Vida vpisanih 1240 otrok. Šola ima 16 slovenskih učiteljic.

Potopljen nemška križarka. Dne 17. decembra je neki podmorski čoln potopil malo križarko „Bremen“ in neko torpedovko, ki jo je spremljala. Znatni del posadke so rešili.

Rusi obstreljevali Varno. Dne 20. t. m. se je pred Balčikom pokazalo rusko vojno brodogoja. Štirje torpedni rušilci so se peljali nato proti Varni in so izstrelili na mesto 51 granat.

Na Kavkazu. Pri jezeru Vanu so imeli Rusi boje s Kurdi, katere so vrgli v gore nazaj. Na

sensko blago, katerega se veliko proda pod imenom srbskih češpelj, saj je v Mačvi, v okolici Šabca, izvoz češpelj zelo živahen. Vrednost samo v Nemčijo iz Avstrije izvoženega blaga znaša 3—4 milijone na leto.

Zdrav razum svetuje, da skušamo tej trgovini pridružiti tudi naše slovenske kraje.

Omenili smo, da sedaj niti za domačo rabo ne dobimo pri trgovcih zmeraj domačega blaga; dobi se k večjemu na trgu ob tržnih dnevih, a ta kupčija je malenkostna.

Vojna je prinesla tudi tukaj majhno spremembo. Oglašali so se letos pridno trgovci za suho sadje. In neki dunajski list je nedavno v tržnem poročilu omenjal kot posebnost, da so se na dunajskem trgu prodajale tudi suhe hruške.

Treba bi bilo torej med nami zasejati trgovcev, ki bi se lotili tudi te trgovine, saj je mnogo trgovcev, ki tržijo z deželnimi pridelki, naj bi se pritegnilo tudi suho sadje. Ta kupčija bi bila tudi brez dvoma mnogo manj riskantna, kakor pa trgovina s svežim sadjem. Poskušali bi lahko tudi oni, ki trgujejo s svežim sadjem. Taki trgovci bi v teh razmerah delali našemu narodnemu gospodarstvu naravnost uslugo. V „Slov. Sadjarju“ naj bi se taki trgovci javili, da bi se za-nje vedelo.

Naša trgovska zbornica naj bi preštudirala to vprašanje in poiskala možnih trgovskih zvez za naše blago. In če več ne, vsaj doma naj bi ne bilo nobenega trgovca, ne v mestu in ne na deželi, ki bi ne imel na ponudbo tudi domače suho sadje. Suhega sadja se bo prodalo, če ga bodo kupci v trgovini videli in lahko dobili, več kakor se misli. Ob košnji po nekaterih krajih radi kuhajo suhe češplje, tudi ob žetvi, včasih bo bolnik v hiši, itd.; včasih bo tudi mati rada vzela liter suhih hrušek, da jih bodo imeli otroci za malico, kar bo bolj pametno, kakor nositi domov otrokom „cenzelce“ rožiče in fige. Po mestih se bodo našli tudi kupci, če se bo prodajalo kaj lepše blago v ličnih posodah, saj se tudi sedaj prodajajo drago suhe breskve, prunele, kompoti. Finejše suhe hruške, lepo vložene, bi namestile lahko tuje dateljne, lupljeni jabolčni krljički bi pa bili bolj zdravi in cenejši kakor kompoti in tudi trpežnejši. Deželni odbor naj bi pa po kakem skušenem agentu dal preiskati razmere sadne trgovine za suho in sveže sadje, p. edvsem v Nemčiji, ki skoro edina, vsaj za Gorenjsko, pri naši sadni kupčiji pride v poštev.

Torej začeti je treba! — Povdarjamo še enkrat, da se iz Amerike uvozi v Nemčijo 5000 vagonov suhega sadja.

Ali bo pa naše blago s tujim konkuriralo? To je odvisno od tega, kako bi se reč zastavila. Priznajmo, da so bosenske češplje bolj sladke, kakor naše, in da imajo drobnejše peške. Toda — to so stvari, ki bi se zamogle brezdvoma s časom s smotrenim sadjarstvom zboljšati. Saj so tudi med jabolčnimi vrstami nekatere, ki so za krlje prav dobre. Če bi tudi naše blago ne bilo takoj na višku, radi tega še ne bo brez cene.

Pred vsem bi bilo treba začeti z lupljenjem jabolk. Med sadjarje naj se spravi v značajnejšem številu stroje za lupljenje jabolk. Ker je vsak začetek za kako novo stvar težak in je kmet silno nezaupen, če takoj ne uvidi koristi, bi bilo prav, če bi se otvorilo kako obrtno podjetje za sušenje sadja. Na pomislek, da bi taka sušilnica imela delo samo par mesecev, se lahko pripomni, da bi se sušilo včasih tudi zelenjad, oziroma bi se taka obrt izvrševala le kot postranska obrt pri trgovini. Res je, da bi tako podjetje moglo vplivati le na majhen okoliš, a to naj bi bil izgled za začetek. Pred kakimi 30. leti se je ustanovila v Ljubljani prva mlekarica, da bi izvažala mleko v Trst, pa je kmalu prenehala. Pa naj si jeden ogleda danes naše mlekarstvo! Če bi se podjetnik bal, da bi se sušenje sadja ne rentiralo, bi prevzel lahko na posebni sušilnici še sušenje smrekovih storžev, in zdi se

nam, da bi bilo izključeno, da bi ne prišel na svoj račun. In če bi toliko pogumnega podjetnika ne bilo, ali bi se ne dala ustanoviti za družna sušarna? Misel je tu ... do dejanja so še vrzeli.

Sušite sadje! Delalo se je par let tako.

Sušite sadje tudi za kupčijo — to bi bil praktičen korak naprej za koristno izrabo našega sadja. Ob enem bo to tudi zavora, da se bo v manjši meri kuhalo žganje.

NOVEJŠE VESTI.

Carigrad, dne 21. dec. Pri Sed il Bahru so Turki zaplenili en milijon vreč za pesek, okoli 1000 šotorov, 500 volnenih pokrival, 500 nosilnic, konserv, bencina, brzojavnih žic in družega vojnega materiala, katerega niso Angleži utegnili vzeti seboj.

London, 21. dec. Spodnja zbornica je soglasno sprejela načrt, da se zviša število angleške armade za en milijon mož.

Dunaj, 22. dec. Pri Peči so avstrijske čete zopet zaplenile 69 topov, ki so jih bili Srbi zakopali.

Dunaj, dne 22. dec. Italijansko topništvo deluje dalje proti tirolski južni bojni črti. Tu in tam so posamezni boji s topovi tudi na drugih bojnih črtah. Pri Dolju in ob tolminskem območju se je izjalovil v našem ognju napad neke sovražne stotnije. Na vrhu Krna si stoje za žičnimi ovirami nasproti italijanski alpinci in ogrske čete. Na Krasu je padel laški general Deralsi. — Laški fregatni kapitan Stefano je bil obsojen, ker je pospeševal tihotapstvo. Radi goljufij so zaprli tudi več laških častnikov.

Petrograd, 22. dec. Na bojiščih ni nobenih bistvenih dogodkov. Polovico streliva je Rusija za leto 1916 naročila na Japonskem.

Berlin, 22. dec. Na zapadnem bojišču delajo ovire snežni zameti. Par postojank so Francozi napadli, jedno so Nemci izgubili ter jo zopet dobili nazaj.

Dunaj, 24. dec. Na ruskem bojišču nič novega. — Nemci so vzeli včeraj po težkih izgubah Francozov zopet vrh Hartmannsweilerkopfa. — Na italijanskem bojišču vse neizpremenjeno, pač pa so hudi boji s topovi. Napad je bil v Judikariji. Naskok Italijanov na Podgoro je bil razbit. — Na črnogorskem bojišču vse stoji.

Za kratek čas.

„Oče in sin (Ribničana): „Uoča, zekaj se pa kojni ustrašijo, če srečajo motavil?“ — Oče: „Kruota neumna, kaj bi se ti ne, če bi vidu ne cejsti, de gredo hlače same ne špansir?“

Če dva storita isto — vendar ni isto. Črevljar ima dva učenca; eden je pameten, drugi zabit. Prvega vpraša mojster: „Kaj bi ti storil, če bi se pred našo hišo ustavil avtomobil?“ — Učenec: „Jaz bi lepo naprej šival, ker pregovor pravi: Čevljar naj ostane pri svojem kopitu!“ — Mojster: „Ti si dober čevljar.“ — Učenec: „Zdaj sicer še nisem, pa če ostanem še kaj časa pri Vas, menim, da bom.“ Mojstru je bilo to prav všeč. — Ta pogovor je poslušal drugi učenec in si mislil: Če mene mojster kaj takega popraša, mu bom ravno tako odgovoril in se mu bom prikupil. Čez nekaj dni ga vpraša mojster: Kaj bi ti storil, če bi te moja žena poklicala v kuhinjo, da ji pomagaš krompir lupiti?“ — Učenec: „Jaz bi lepo naprej šival, ker pravi pregovor: Čevljar naj ostane pri svojem kopitu.“ — Mojster: „Ti si osel.“ — Učenec: „Zdaj še nisem; pa če bom še kaj časa pri Vas, mislim, da bom!“

Pri vojaki. Stotnik: „Jarem, kdaj ste bili rojeni?“ — Vojak: „31. decembra, gospod stotnik!“ — Stotnik: „No, vi morate biti povsod zadnji!“

Dobro rečeno. Stara devica: „Viž, Minka, ko sem bila jaz tako mlada, ko ti, so me fantje kar obletavali, kakor muhe med.“ — Dekle: „Pa vendar čudno, da se vas ni nobena prije!“

Steckenpferd lilijno-mlečno milo

od Bergmann & Co., Tetschen ob Elbi

je čedalje bolj priljubljeno in razširjeno radi priznane vpliva proti pegam in dokazane nedosegljive vrednosti z ozirom na negovanje kože in telesne lepote. Tisoči priznanih pisem. Mnogoštevilna odlikovanja! Pazite pri nakupu izrecno na znamko „Steckenpferd“ in na celi naslov. Cena 1 krono v lekarnah, drogerijah in parfumerijah itd. Istotako priporočila vredno je tudi Bergmanovo lilijno mazilo „Manera“ za ohranitev lepih in nežnih ženskih rok. Cena 80 v za tubo.

Opozarjamo na dr. J. Lovrenčičevo brošuro „**Oče naš!**“, ki je izšla te dni v naši tiskarni na korist goriškim beguncem. Cena 50 vinarjev.

Vsem županstvom naznanjamo, da se dobe „Potrdila o istovetnosti - Identitätsbescheinigung“ po 2 vin. komad in „Izkaz za moko“ po 4 vin. v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju.

Pozor, članice Marijinih družb!

Izšel je v naši tiskarni Bleiweisov družbeni molitvenik: „Hči Brezmadežne“, ki obsega okrog 450 strani. Oblika je ista kakor pri „Tolažba dušam v vicah“. V prvem delu je ponatisnjen stanovski pouk, katerega so v prvi izdaji Slovenke z velikim navdušenjem sprejele. V drugem, novem delu je bogat marijanski molitvenik, ki nudi poleg drugih posebno veliko obhajilnih molitev in vse za družbe potrebne molitve. Pesmi je nad 30. Velja pa molitvenik rdečobrezan 2-50 K. Naroča se lahko takoj pri „Tiskovnem društvu“ v Kranju.

HIŠA na glavnem trgu, posehno pripravna za večjo trgovino,

se prodaja.

Več se izve pri upravnistvu „Gorenjca“.

Pozor beguncu!

Dajejo se naslovi interniranih oseb v Italiji sedaj za **bovški, kobariški, breginjski in tolminski okraj**. — Zahteva se: ime, priimek, vulgo, kraj, št. in občina internirane osebe. Za trud, družinska pojasnila in prevode je vposlati istočasno **1 K 50 v**, na naslov:

Ivan Gaberšček, učitelj.
Dolma pri Trstu.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo **amerikanski umetni zobje** posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi **plombirajo zobje** vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalni“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.